

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE

**KONAČNI PRIJEDLOG
ZAKONA O POSTUPCIMA NAKNADE ŠTETE ZBOG POVREDA PRAVA TRŽIŠNOG
NATJECANJA**

Zagreb, travanj 2017.

KONAČNI PRIJEDLOG ZAKONA O POSTUPCIMA NAKNADE ŠTETE ZBOG POVREDA PRAVA TRŽIŠNOG NATJECANJA

POGLAVLJE I.

OPĆE ODREDBE

Predmet i područje primjene Zakona

Članak 1.

(1) Ovim se Zakonom utvrđuju pravila postupka koja omogućuju svakome tko je pretrpio štetu prouzročenu povredom prava tržišnog natjecanja od strane poduzetnika ili udruženja poduzetnika učinkovito ostvarivanje prava na potpunu naknadu štete od tog poduzetnika ili udruženja poduzetnika.

(2) Ovim se Zakonom utvrđuju pravila koordinacije provedbe pravila tržišnog natjecanja od strane tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja i provedbe tih pravila u postupcima naknade štete pred nadležnim trgovačkim sudom.

Pravna stečevina Europske unije

Članak 2.

Ovim se Zakonom u pravni poredak Republike Hrvatske prenosi Direktiva 2014/104 Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za povrede odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije (Službeni list, L 349/1, 5.12.2014.)

Značenje pojmova

Članak 3.

U smislu ovoga Zakona pojedini pojmovi imaju sljedeće značenje:

1. *Povreda prava tržišnog natjecanja*: povreda propisa o zaštiti tržišnog natjecanja koji utvrđuju zabranjene sporazume poduzetnika ili zlouporabe vladajućeg položaja poduzetnika te povreda članka 101. ili 102. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (Službeni list Europske unije, C 202, 7. lipnja 2016., u daljnjem tekstu: UFEU)

2. *Štetnik*: poduzetnik ili udruženje poduzetnika koje je počinilo povredu prava tržišnog natjecanja

3. *Poduzetnik*: subjekt u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja

4. *Mali ili srednji poduzetnik*: gospodarski subjekt u smislu propisa o poticanju razvoja malog gospodarstva
5. *Nacionalno pravo tržišnog natjecanja*: odredbe propisa o tržišnom natjecanju koje se primjenjuju samostalno ili usporedno s pravom tržišnog natjecanja Europske unije u skladu s člankom 3. stavkom 1. Uredbe Vijeća (EZ) br. 1/2003 od 16. prosinca 2002. o provedbi pravila o tržišnom natjecanju koja su propisana člancima 81. i 82. Ugovora o osnivanju EZ-a (Službeni list L 1, 4.1.2003)
6. *Pravo tržišnog natjecanja Europske unije*: članak 101. i 102. UFEU-a
7. *Postupak naknade štete*: postupak u smislu propisa o parničnom postupku, osim ako nije drukčije uređeno ovim Zakonom
8. *Zahtjev za naknadu štete*: tužbeni zahtjev za naknadu štete prouzročene povredom prava tržišnog natjecanja
9. *Imovinska šteta, obična šteta, izmakla korist, neimovinska šteta, zakonske zatezne kamate*: imaju značenje određeno općim propisom koji uređuje obvezne odnose
10. *Oštećenik*: svatko tko je pretrpio štetu prouzročenu povredom prava tržišnog natjecanja
11. *Agencija*: pravna osoba s javnim ovlastima u Republici Hrvatskoj nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja u smislu propisa o zaštiti tržišnog natjecanja
12. *Tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja*: Agencija, Europska komisija ili tijelo za zaštitu tržišnog natjecanja država članica Europske unije
13. *Sud*: mjesno nadležni trgovački sud i Visoki trgovački sud Republike Hrvatske u skladu s propisima o ustrojstvu, djelokrugu i nadležnosti sudova
14. *Odluka o povredi prava tržišnog natjecanja*: pravomoćna odluka Agencije kojom se utvrđuje povreda prava tržišnog natjecanja, konačna odluka Europske komisije, pravomoćna odluka tijela za zaštitu tržišnog natjecanja država članica Europske unije kojom se utvrđuje povreda članka 101. i/ili 102. UFEU
15. *Dokazi*: dokazna sredstva koja su dopuštena pred sudom utvrđena propisima o parničnom postupku, propisima o zaštiti tržišnog natjecanja i ovim Zakonom
16. *Kartel*: sporazum ili usklađeno djelovanje između dva ili više neovisna poduzetnika konkurenta kojem je cilj usklađivanje njihovih konkurentnih postupanja na tržištu ili utjecaj na relevantne parametre tržišnog natjecanja putem praksi poput, ali ne ograničujući se na, dogovaranja ili usklađivanja kupovnih ili prodajnih cijena, odnosno drugih trgovinskih uvjeta, uključujući u pogledu prava intelektualnog vlasništva, određivanja kvota proizvodnje ili prodaje, dijeljenja tržišta i kupaca, uključujući dogovore o sudjelovanju u postupcima javne nabave, ograničenja uvoza ili izvoza ili protutržišnih djelovanja protiv drugih konkurenata

17. *Oslobođenje od plaćanja ili umanjenje upravno-kaznene mjere*: oslobođenje od plaćanja ili umanjenje upravno-kaznene mjere na temelju kojeg pokajnik, sudionik kartela, neovisno o drugim sudionicima tajnog kartela, surađuje u postupku tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja dobrovoljnim iznošenjem svojih saznanja o kartelu i njegove uloge u njemu, za što mu tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja, sukladno propisanim uvjetima svojom odlukom odobrava oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere ili umanjenje upravno-kaznene mjere za sudjelovanje u kartelu.

Institut oslobođenja od plaćanja ili umanjenja upravno-kaznene mjere opisan u ovoj točki sadrži i europsko pravo tržišnog natjecanja koje primjenjuje Europska komisija i nacionalne propise o tržišnom natjecanju država članica Europske unije koje primjenjuju tijela nadležna za zaštitu tržišnog natjecanja država članica Europske unije

18. *Izjava-priznanje pokajnika*: usmeno ili pisano dobrovoljno priznanje fizičke osobe ili poduzetnika, izjavljeno od odgovorne osobe poduzetnika ili ovlaštenog predstavnika poduzetnika-sudionika prijavljenog kartela tijelu nadležnom za zaštitu tržišnog natjecanja o postojanju kartela i o njegovom sudjelovanju i ulozi u tom kartelu, posebno sastavljeno za podnošenje tijelu nadležnom za zaštitu tržišnog natjecanja s ciljem dobivanja oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere, ne uključujući već postojeće informacije

19. *Postojeće činjenice i dokazi*: dokazi koji postoje neovisno o postupku tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja te neovisno o tome nalaze li se te činjenice i dokazi u spisu predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja

20. *Korisnik oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere*: pokajnik - sudionik kartela kojem je tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja svojom odlukom odobrilo oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere

21. *Prekomjerna cijena*: razlika između cijene koja je stvarno plaćena i cijene koja bi bila plaćena da nije bilo povrede prava tržišnog natjecanja

22. *Sporazumno rješavanje sporova*: bilo koji način koji omogućava strankama izvansudsko rješenje spora o tražbini naknade štete

23. *Nagodba*: dogovor koji je postignut putem sporazumnog rješavanja spora

24. *Izravni kupac*: fizička ili pravna osoba koja je izravno od štetnika kupila robu i/ili usluge koji su bili predmetom povrede prava tržišnog natjecanja

25. *Neizravni kupac*: fizička ili pravna osoba koja nije izravno od štetnika, već od izravnog kupca ili daljnjeg otkupljivača, kupila robu i/ili usluge koje su bili predmetom povrede prava tržišnog natjecanja, ili robu i/ili usluge koje ih sadrže ili su iz njih izrađeni ili izvedeni

26. *Prijedlog za nagodbu s tijelom nadležnim za zaštitu tržišnog natjecanja*: dobrovoljni usmeni ili pisani iskaz poduzetnika ili ovlaštenog predstavnika u ime poduzetnika tijelu nadležnom za zaštitu tržišnog natjecanja država članica Europske unije koje imaju u svom pravnom poretku taj institut ili Europskoj komisiji, u kojem se opisuje priznanje poduzetnika ili njegovo odustajanje

od daljnjeg osporavanja njegova sudjelovanja u povredi prava tržišnog natjecanja te priznanje njegove odgovornosti za povredu prava tržišnog natjecanja, koje je posebno sastavljeno kako bi tijelu nadležnom za zaštitu tržišnog natjecanja države članice Europske unije ili Europskoj komisiji omogućilo primjenu pojednostavljenog ili ubrzanog postupka.

Podredna primjena drugih propisa

Članak 4.

- (1) U postupcima naknade štete na odgovarajući se način primjenjuju odredbe općeg propisa koji uređuje parnični postupak, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.
- (2) Na naknadu štete prouzročenu povredom prava tržišnog natjecanja na odgovarajući se način primjenjuju odredbe općeg propisa koji uređuje obvezne odnose, osim ako ovim Zakonom nije drukčije određeno.

Pravo na potpunu naknadu štete

Članak 5.

- (1) Oštećenik ima pravo na potpunu naknadu imovinske štete, na popravljivanje neimovinske štete prouzročene povredom prava tržišnog natjecanja te na zakonske zatezne kamate.
- (2) Štetnik koji prouzroči štetu povredom prava tržišnog natjecanja dužan je naknaditi pretrpljenu štetu i odgovara za štetu bez obzira na krivnju.
- (3) Predmnijeva se da je zbog povrede prava tržišnog natjecanja počinjene u obliku kartela nastala šteta, osim ako štetnik ne dokaže suprotno.
- (4) Za štetu nastalu povredom prava tržišnog natjecanja u obliku kartela smatra se da je prouzročena tim kartelom, osim ako se dokaže da taj kartel nije bio uzrok štete.

POGLAVLJE II.

OTKRIVANJE DOKAZA

Otkrivanje dokaza

Članak 6.

- (1) U postupku naknade štete, na prijedlog stranke koja se poziva na ispravu ili druge dokaze koji su određeni ili određivi i tvrdi da se oni nalaze kod druge stranke ili treće osobe ili su im dostupni, sud može te osobe pozvati da u određenom roku podnesu isprave, odnosno predoče dokaze.

(2) U prijedlogu za otkrivanje dokaza, stranka mora učiniti vjerojatnim da se ti dokazi nalaze kod druge stranke ili treće osobe, odnosno da su im dostupni, a ako je predlagatelj tužitelj, on mora učiniti vjerojatnim i postojanje svoje tražbine.

(3) Prije nego što donese odluku kojom drugoj stranci, odnosno trećoj osobi nalaže otkrivanje dokaza, sud će ih pozvati da se o tome izjasne. Kad stranka, odnosno treća osoba tvrdi da se dokaz ne nalazi kod nje, odnosno da joj nije dostupan, sud može radi utvrđivanja te činjenice izvoditi dokaze.

(4) Uz razloge navedene općim propisom, stranka ili treća osoba ima pravo uskratiti otkrivanje dokaza samo u mjeri u kojoj bi to u smislu posebnih propisa značilo otkrivanje odvjetničke tajne ili njezine komunikacije s odvjetnikom.

(5) Prilikom odlučivanja o prijedlogu za otkrivanje dokaza, sud će uzeti u obzir i ocijeniti interese stranke koja traži otkrivanje dokaza u odnosu na interese druge stranke i trećih osoba od kojih se otkrivanje dokaza traži, a osobito uzevši u obzir interes tih osoba da:

1. se ne otkrivaju dokazi, ako se predmetne činjenice mogu utvrditi i na temelju drugih dostupnih dokaza

2. dokazi budu određeni koliko je to moguće s obzirom na okolnosti pojedinog slučaja te da budu značajni za postupak

3. opseg i trošak otkrivanja ne budu toliki da su u očitom nerazmjeru sa značenjem činjenica koje se žele utvrditi ili

4. se zaštite vlastite ili tuđe poslovne tajne.

(6) Interes tuženika da izbjegne postupke naknade štete, odnosno da spriječi tužiteljev uspjeh u postupku, nije opravdan razlog za uskraćivanje otkrivanja dokaza koji mu idu na štetu.

(7) Ako je izvođenje dokaza iz stavka 3. ovoga članka ili otkrivanje dokaza temeljem ovoga članka povezano s određenim troškovima za treću osobu, sud će pozvati predlagatelja da položi predujam troškova.

(8) Ako stranka ne postupi po odluci suda kojom joj se nalaže otkrivanje dokaza, sud će činjenice koje su se tim dokazom trebale utvrditi smatrati utvrđenima.

(9) Protiv odluke suda o prijedlogu za otkrivanje dokaza strankama u postupku nije dopuštena posebna žalba.

(10) Na temelju odluke kojom je trećoj osobi naloženo otkriti dokaz, ovrha će se provesti po službenoj dužnosti po zakonu kojim se uređuje ovršni postupak i prije pravomoćnosti toga rješenja.

(11) Treća osoba ima pravo na naknadu opravdanih troškova koje je imala u vezi s otkrivanjem dokaza. Trošak treba zatražiti u roku od 15 dana nakon potpunog postupanja po odluci suda.

Zaštita povjerljivih informacija

Članak 7.

(1) Sud je ovlašten naložiti otkrivanje dokaza koji sadrže povjerljive podatke kada smatra da su oni relevantni za postupak naknade štete.

(2) Na zahtjev stranke, treće osobe kojoj je naloženo otkrivanje dokaza ili po službenoj dužnosti sud može rješenjem, radi zaštite povjerljivih informacija stranke ili treće osobe, uz razloge navedene u općim propisima:

1. isključiti javnost iz cijelog postupka ili dijela postupka

2. odrediti da se dokumenti koji sadrže te informacije ne mogu umnožavati već se može izvršiti uvid u sudu u te dokumente

3. odrediti da se dokumenti koji sadrže te informacije zatvore u poseban omot koji se može otvarati samo na sudu, u kojem slučaju će se ponovno zatvoriti u poseban omot i na omotu naznačiti da je dokument razgledan, datum razgledanja i tko je vršio razgledanje

4. prije davanja na uvid dokumenata koji sadrže povjerljive informacije upozoriti stranke i druge osobe koje imaju pravo uvida u dokument koji sadrži povjerljive informacije o obvezi čuvanja tih informacija na temelju ovoga Zakona i drugih propisa kojima se uređuje zaštita povjerljivih informacija. O tome da su upoznate sa svojim obvezama čuvanja povjerljivosti činjenica, osobe koje vrše uvid u dokumente potpisuju pred sudom izjavu.

(3) Protiv rješenja iz stavka 2. ovoga članka nije dopuštena posebna žalba.

(4) Podnesci i odluke koji sadržavaju podatke zbog kojih je isključena javnost ne dostavljaju se putem e-Oglasne ploče suda nego putem pošte.

(5) Sud će u slučaju neuspjele dostave pozvati stranku putem e-Oglasne ploče da u roku od osam dana od dana objave tog poziva neposredno u sudu preuzme podnesak ili odluku. Ako u ostavljenom roku stranka ne preuzme podnesak ili odluku smatrat će se da je dostava obavljena istekom osmoga dana od dana objave poziva za preuzimanje podneska ili odluke na e-Oglasnoj ploči suda.

Dokazi iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja

Članak 8.

(1) Prijedlog stranke za otkrivanjem dokaza koji se nalaze u spisu predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja mora:

1. biti određen, odnosno mora sadržavati opis naravi ili predmeta ili sadržaja dokumenata čije se otkrivanje traži

2. se odnositi na postupak naknade štete pred sudom

3. učiniti opravdanim da stranka dokaz ne može pribaviti na drugi način ili bi se mogao pribaviti samo s nerazmjernim teškoćama i

4. osigurati zaštitu učinkovitosti javne provedbe prava tržišnog natjecanja.

(2) Sud će zatražiti od tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja otkrivanje dokaza koji se nalaze u spisu predmeta tog tijela samo ako niti jedna stranka ili treća strana iz opravdanih razloga ne može pribaviti te dokaze.

(3) Prije nego što donese odluku iz stavka 2. ovoga članka kojom tijelu nadležnom za zaštitu tržišnog natjecanja nalaže otkrivanje dokaza, sud će ga pozvati da se o tome izjasni.

(4) Nakon što je tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja okončalo postupak donošenjem odluke ili na drugi način mogu se iz spisa predmeta tog tijela otkrivati sljedeći dokazi:

1. podnesci, odnosno izjave dane na zapisnik, koje je posebno za postupak pred tijelom nadležnim za zaštitu tržišnog natjecanja sastavila, odnosno dala, fizička ili pravna osoba

2. pismena koja je tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja sastavilo i poslalo strankama tijekom postupka i

3. povučeni prijedlozi za nagodbu.

(5) Dokazi iz stavka 4. ovoga članka koje predoči stranka ili treća osoba, a koji su pribavljeni isključivo iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja, mogu se koristiti u postupku naknade štete nakon što je to tijelo okončalo postupak donošenjem odluke ili na drugi način. Iznimno, dokazi iz stavka 4. ovoga članka mogu se koristiti ako osoba koja ih predoči dokaže da ih je pribavila na drugi način.

Izuzeci od otkrivanja dokaza iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja

Članak 9.

(1) Sud u postupku naknade štete nikada ne može naložiti stranci ili trećoj osobi otkrivanje sljedećih dokaza (trajno izuzeti dokazi):

1. izjave-priznanja pokajnika-korisnika oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere i

2. prijedloge za nagodbu.

(2) Dokazi iz stavka 1. ovoga članka ne mogu se koristiti kao dokaz u postupku, osim ako stranka dokaže da nisu pribavljeni iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja nego na drugi način.

(3) Tužitelj može podnijeti obrazloženi zahtjev sudu da samo sud izvrši uvid u dokaze za koje tuženik ili treća osoba tvrde da predstavljaju dokaze iz stavka 1. ovoga članka, kako bi sud utvrdio radi li se o takvim dokazima.

(4) O zahtjevu sud odlučuje rješenjem protiv kojeg posebna žalba nije dopuštena.

(5) Sud neće omogućiti pristup dokazima koji su trajno izuzeti ni strankama niti trećim osobama.

(6) Sud može o tome je li i u kojoj mjeri pojedini dokaz trajno izuzet od otkrivanja u smislu stavka 1. ovoga članka zatražiti očitovanje od tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja, kao i od osobe koja je taj dokaz izradila.

(7) Ako su samo neki dijelovi traženih dokaza obuhvaćeni trajnim izuzećem od otkrivanja iz stavka 1. ovoga članka, njihovi se preostali dijelovi otkrivaju u skladu s odredbama ovoga Zakona.

(8) Dokaze koje je fizička ili pravna osoba pribavila isključivo uvidom u spis predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja, a koji nisu obuhvaćeni člankom 8. stavkom 4. i člankom 9. stavkom 1. ovoga Zakona, može koristiti u postupku naknade štete samo ta osoba, odnosno njezin pravni slijednik ili osoba koja je stekla njezinu tražbinu.

(9) U skladu s pravom tržišnog natjecanja Europske unije i prakse u primjeni tih pravila, odnosno u skladu s nacionalnim pravom tržišnog natjecanja, u postupcima naknade štete nikada se ne mogu otkrivati:

1. interni dokumenti tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja i
2. prepiska između tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja.

Novčane kazne

Članak 10.

(1) Sud može novčano kazniti stranke, njihove punomoćnike i treće osobe te njihove odgovorne osobe ako:

1. ne ispunjavaju ili odbijaju ispuniti obveze koje su nametnute odlukom suda kojim se štite povjerljive informacije ili
2. povrijede ograničenja uporabe dokaza u smislu odredbi članaka 6. do 9. ovoga Zakona.

(2) Ako stranka, njezin punomoćnik, odnosno treća osoba, ne postupi po odluci suda kojom joj se nalaže otkrivanje dokaza, uništi ili pokuša uništiti dokaze, sud je može kazniti novčano, od 5.000,00 kuna do najviše iznosa od 1% ukupnog godišnjeg prihoda koji je ta pravna osoba ostvarila u zadnjoj poslovnoj godini za koje postoje zaključena godišnja financijska izvješća, odnosno od 500,00 do 50.000,00 kuna za fizičke, odnosno odgovorne osobe.

(3) Ako stranka, njezin punomoćnik, odnosno treća osoba, povrijede ograničenja uporabe dokaza u smislu odredbi članaka 6. do 9. ovoga Zakona, ili ako otkriju neku povjerljivu informaciju, sud je može kazniti novčano, od 10.000,00 kuna do najviše iznosa od 1% ukupnog godišnjeg prihoda koji je ta pravna osoba ostvarila u zadnjoj poslovnoj godini za koje postoje zaključena godišnja financijska izvješća, odnosno od 500,00 do 50.000,00 kuna za fizičke, odnosno odgovorne osobe.

(4) Žalba protiv rješenja o novčanoj kazni ne odgađa provedbu, osim ako se u toj žalbi pobija i odluka suda kojom nisu prihvaćeni razlozi za uskraćivanje otkrivanja dokaza.

POGLAVLJE III.

UČINAK ODLUKA TIJELA NADLEŽNIH ZA ZAŠTITU TRŽIŠNOG NATJECANJA, ZASTARA, SOLIDARNA ODGOVORNOST

Učinak odluka tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja

Članak 11.

(1) Povreda prava tržišnog natjecanja koja je utvrđena pravomoćnom odlukom Agencije ili odlukom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske donesenom u upravnom sporu protiv rješenja Agencije smatra se nepobitno dokazanom za potrebe postupka naknade štete pokrenutog pred sudom u smislu ovoga Zakona.

(2) Povreda članka 101. i/ili 102. UFEU-a utvrđena pravomoćnom odlukom tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja druge države članice Europske unije ili suda druge države članice Europske unije smatra se dokazanom u postupku naknade štete u smislu ovoga Zakona, osim ako se ne dokaže suprotno.

(3) Ovim člankom ne dovode se u pitanje prava i obveze suda u smislu članka 267. UFEU.

Zastara

Članak 12.

(1) Tražbina naknade štete zastarijeva u roku od pet godina od dana prestanka povrede prava tržišnog natjecanja i od dana kada je oštećenik saznao ili je mogao saznati za povredu prava tržišnog natjecanja, štetu i štetnika.

(2) Ako tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja pokrene postupak utvrđivanja povrede prava tržišnog natjecanja na koje se odnosi postupak naknade štete zastara se prekida. Zastara počinje

ponovno teći od dana pravomoćnosti odluke o povredi ili od dana na koji je postupak pravomoćno okončan.

(3) Zastara ne teče tijekom postupka sporazumnog rješavanja sporova u odnosu na one strane koje su bile ili jesu zajedno uključene u sporazumno rješavanje sporova.

(4) U svakom slučaju tražbina naknade štete zastarijeva u roku od 15 godina od prestanka povrede prava tržišnog natjecanja.

Zastoj postupka

Članak 13.

(1) Stranke mogu tijekom cijelog prvostupanjskog i drugostupanjskog postupka suglasno zatražiti od suda zastoj postupka radi pokušaja sporazumnog rješavanja spora, bez obzira na način i forum rješavanja.

(2) Zastoj postupka primjenjuje se samo u odnosu na one stranke koje su zajedno uključene u sporazumno rješavanje spora.

(3) Zastoj iz stavka 1. ovoga članka može trajati do dvije godine.

(4) Sud će postupak nastaviti na prijedlog stranke, a protekom roka iz stavka 3. ovoga članka po službenoj dužnosti.

Solidarna odgovornost

Članak 14.

(1) Štetnici koji su povredu počinili zajedničkim djelovanjem solidarno su odgovorni svakom oštećeniku za štetu prouzročenu tom povredom.

(2) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, korisnik oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere solidarno je odgovoran isključivo prema:

1. njegovim izravnim i neizravnim kupcima i dobavljačima, a

2. drugim oštećenicima samo kada se potpuna naknada štete ne može ostvariti od drugih štetnika.

(3) Štetnik koji plati više nego što iznosi njegov udio u šteti može zahtijevati od svakog od ostalih štetnika da mu naknadi ono što je platio za njega. Udjeli u šteti određuju se uzimajući u obzir sve okolnosti pojedinog slučaja, primjerice, tržišne udjele na mjerodavnim tržištima, prihode ostvarene na mjerodavnim tržištima, uloge u kartelu ili drugoj povredi i slično, bez obzira na to o čijem kupcu ili dobavljaču se u pojedinom slučaju radi.

(4) Ako se udjeli štetnika ne mogu utvrditi, na svakoga pada jednak dio osim ako pravičnost zahtijeva da se u konkretnom slučaju drukčije odluči.

(5) U smislu stavka 3. ovoga članka, udio korisnika oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere ne smije prijeći iznos štete koju je taj štetnik prouzročio vlastitim izravnim ili neizravnim kupcima ili dobavljačima. Iznimno, njegov udio može prijeći navedeni iznos ako se radi o šteti prouzročenoj oštećenima koji nisu izravni ili neizravni kupci ili dobavljači niti jednog od štetnika, u čijoj naknadi korisnik oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere sudjeluje najviše do visine njegovog udjela u šteti.

(6) Iznimno od stavka 1. ovoga članka, a ne dovodeći u pitanje pravo na potpunu naknadu štete, štetnik mali ili srednji poduzetnik solidarno je odgovoran samo svojim izravnim i neizravnim kupcima i/ili dobavljačima ako:

1. njegov tržišni udio na mjerodavnom tržištu iznosi manje od 5 % tijekom trajanja povrede prava tržišnog natjecanja i

2. bi primjena uobičajenih pravila solidarne odgovornosti nepovratno ugrozila njegovu gospodarsku održivost i prouzročila gubitak ukupne vrijednosti njegove imovine.

(7) Iznimka iz stavka 6. ovoga članka ne primjenjuje se ako je:

1. mali ili srednji poduzetnik aktivno sudjelovao u povredi prava tržišnog natjecanja kao inicijator ili je poticao druge poduzetnike da sudjeluju u povredi, naročito primjenom prisile ili prijetnje ili

2. ranije utvrđeno odlukom o povredi prava tržišnog natjecanja da je taj mali ili srednji poduzetnik povrijedio pravo tržišnog natjecanja.

POGLAVLJE IV.

PRENOŠENJE PREKOMJERNIH CIJENA

Obrana prenošenjem i neizravni kupci

Članak 15.

(1) Štetnik u postupku naknade štete može kao obranu navesti činjenicu da je oštećenik u cijelosti ili djelomično prenio prekomjernu cijenu dalje niz lanac opskrbe te na taj način umanjio iznos obične štete koju je pretrpio. Takvo umanjenje ne dovodi u pitanje pravo na potpunu naknadu štete uključujući i pravo na izmaklu korist zbog potpunog ili djelomičnog prenošenja prekomjernih cijena.

(2) Na štetniku je teret dokazivanja da je prekomjerna cijena prenesena i u kojem opsegu je prenesena u smislu stavka 1. ovoga članka, a on može zahtijevati otkrivanje dokaza od oštećenika ili od trećih osoba.

(3) Smatra se da je oštećenik koji je neizravni kupac dokazao da je prekomjerna cijena prenesena na njega ako dokaže da je:

1. štetnik počinio povredu prava tržišnog natjecanja
2. povreda prava tržišnog natjecanja dovela do prekomjerne cijene za izravnog kupca štetnika i
3. oštećenik kupio robu i/ili usluge koji su bili predmetom povrede prava tržišnog natjecanja ili je kupio robu i/ ili usluge koji su iz njih izvedene ili ih sadrže.

(4) Štetnik može dokazivati da oštećeniku iz stavka 3. ovoga članka prekomjerna cijena nije prenesena, odnosno da je prenesena u manjem iznosu.

(5) Pri procjeni je li zadovoljen zahtjev tereta dokazivanja iz ovoga članka, sud može uzeti u obzir:

1. postupke naknade štete koji se odnose na istu povredu prava tržišnog natjecanja, a koje su pokrenuli tužitelji s drugih razina lanca opskrbe
2. presude koje su donesene u postupcima naknade štete navedenim u točki 1. ovoga stavka ili
3. relevantne javno dostupne informacije koje proizlaze iz javne provedbe prava tržišnog natjecanja.

Postupci naknade štete oštećenika s različitim razina lanca opskrbe

Članak 16.

(1) Postupci naknade štete oštećenika s različitim razina lanca opskrbe ne smiju dovesti do višestruke odgovornosti ili nepostojanja odgovornosti štetnika.

(2) Oštećenik ima pravo na potpunu naknadu štete uslijed cjelovitog ili djelomičnog prenošenja prekomjernih cijena na njega, a naknada za običnu štetu na bilo kojoj razini lanca opskrbe ne smije premašiti štetu od prekomjerne cijene koja je pretrpljena na toj razini.

(3) Odredbe iz članka 15. ovoga Zakona i stavaka 1. i 2. ovoga članka primjenjuju se na odgovarajući način kada se povreda prava tržišnog natjecanja odnosi na kupce ili na dobavljače štetnika.

POGLAVLJE V.

IZRAČUN VISINE IZNOSA ŠTETE

Određivanje visine iznosa štete

Članak 17.

(1) Ako se utvrdi da stranci pripada pravo na naknadu štete, ali se na temelju raspoloživih dokaza visina iznosa pretrpljene štete ne može utvrditi ili bi se mogla utvrditi samo s nerazmjernim teškoćama, sud će procijeniti iznos štete prema slobodnoj ocjeni.

(2) Kod određivanja iznosa naknade štete sud može zatražiti stručnu pomoć tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja.

POGLAVLJE VI.

SPORAZUMNO RJEŠAVANJE SPOROVA

Učinak nagodbi na naknadne postupke naknade štete

Članak 18.

(1) Ako oštećenik postigne nagodbu s jednim ili više štetnika, ukupni iznos štete čiju naknadu ima pravo potraživati temeljem ovoga Zakona umanjit će se za iznos udjela u šteti koju su ti štetnici prouzročili, određenim u smislu članka 14. stavka 3. ovoga Zakona.

(2) Preostali dio tražbine oštećenika koji je postigao nagodbu ostvaruje se samo od drugih štetnika koji ne sudjeluju u nagodbi. Štetnici koji ne sudjeluju u nagodbi nemaju pravo od štetnika koji sudjeluju u nagodbi tražiti plaćanje udjela u šteti za preostali dio tražbine.

(3) Iznimno od stavka 2. ovoga članka, kada štetnici koji ne sudjeluju u nagodbi ne mogu podmiriti ostatak tražbine oštećenika koji sudjeluje u nagodbi, taj oštećenik može ostvariti ostatak tražbine od štetnika koji sudjeluju u nagodbi.

(4) Izričitom odredbom nagodbe, stranke mogu isključiti primjenu stavka 3. ovoga članka.

(5) Pri određivanju iznosa čiju naknadu štetnik ima pravo tražiti od drugih štetnika sukladno s njihovim udjelima u šteti u smislu članka 14. stavaka 3. do 5. ovoga Zakona, sud će po prigovoru stranke uzeti u obzir sve iznose naknade štete koje su ti štetnici isplatili temeljem nagodbi.

ZAVRŠNE ODREDBE

Povratno djelovanje postupovnih odredaba ovoga Zakona

Članak 19.

Odredbe članaka 6. do 10., članka 13., članka 15., članka 16. stavka 3. i članka 17. ovoga Zakona primjenjivat će se na postupke naknade štete koji su u tijeku, a pokrenuti su nakon 26. prosinca 2014.

Stupanje na snagu ovoga Zakona

Članak 20.

Ovaj Zakon stupa na snagu osmoga dana od dana objave u Narodnim novinama.

OBRAZLOŽENJE

I. RAZLOZI ZBOG KOJIH SE ZAKON DONOSI

U Republici Hrvatskoj područje zaštite tržišnog natjecanja uređeno je Zakonom o zaštiti tržišnog natjecanja (Narodne novine, br. 80/13 i 79/09, u daljnjem tekstu: ZZTN), te podzakonskim aktima neophodnim za njegovu provedbu. Od ulaska Republike Hrvatske u Europsku uniju, Agencija za zaštitu tržišnog natjecanja (u daljnjem tekstu: Agencija) ima ovlast da uz odredbe ZZTN-a izravno primjenjuje i odredbe pravne stečevine Europske unije koje uređuju područje zaštite tržišnog natjecanja, članak 101. (o zabranjenim sporazumima između poduzetnika) i članak 102. (o zlouporabi vladajućeg položaja poduzetnika) Ugovora o funkcioniranju Europske unije (Službeni list Europske unije, C 202, 7. lipnja 2016., u daljnjem tekstu: UFEU) kada je riječ postupanjima poduzetnika koji imaju učinak na trgovinu između Republike Hrvatske i država članica Europske unije. Naknade štete uređene su općim propisima, Zakonom o obveznim odnosima (Narodne novine, br. 35/05, 41/08, 125/11 i 78/15) i Zakonom o parničnom postupku (Narodne novine, br. 53/91, 91/92, 58/93, 112/99, 88/01, 117/03, 88/05, 02/07, 84/08, 123/08, 57/11, 148/11, 25/13 i 89/14).

Postupci naknade štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja predviđeni su člankom 69.a ZZTN-a. Navedenom odredbom uređeno je kako su poduzetnici koji su povrijedili odredbe ZZTN-a ili članaka 101. ili 102. UFEU odgovorni za naknadu štete nastalu tim povredama. Ujedno je utvrđena nadležnost trgovačkih sudova za odlučivanje o naknadama šteta zbog povreda nacionalnog prava tržišnog natjecanja i odredaba članaka 101. i 102. UFEU-a. Navedeni članak određuje da će nadležni trgovački sud pri donošenju odluke o naknadi štete osobito uzeti u obzir pravomoćno rješenje Agencije kojim je utvrđena povreda ZZTN-a ili članaka 101. ili 102. UFEU, odnosno konačnu odluku Europske komisije u slučaju kada je Europska komisija utvrdila povredu članaka 101. ili 102. UFEU. Ako je postupak utvrđivanja povrede članaka 101. ili 102. UFEU u nadležnosti Agencije ili Europske komisije u tijeku, nadležni trgovački sud može procijeniti je li svrhovito nastaviti ili zastati s postupkom do donošenja pravomoćnog rješenja Agencije ili konačne odluke Europske komisije. Na kraju ove odredbe navedena je i obveza nadležnog trgovačkog suda da bez odgađanja obavijesti Agenciju o podnesenoj tužbi radi utvrđivanja prava na naknadu štete nastale povredom odredbi nacionalnog prava tržišnog natjecanja ili članaka 101. ili 102. UFEU, te prekid tijeka zastare. Za ostala pitanja o postupcima naknade štete primjenjuju se opći propisi, Zakon o obveznim odnosima i Zakon o parničnom postupku.

Člancima 101. i 102. UFEU-a i nacionalnim propisima o tržišnom natjecanju proizvode se izravni učinci u odnosima između pojedinaca, te se za njih stvaraju prava i obveze koje nacionalni sudovi moraju provoditi. Nacionalni sudovi imaju jednako važnu ulogu u primjeni propisa o tržišnom natjecanju (privatna provedba). Prilikom odlučivanja u sporovima između pojedinaca oni štite subjektivna prava u skladu s pravom Europske unije, dodjeljujući naknadu štete žrtvama povreda prava tržišnog natjecanja.

Potpuna učinkovitost članaka 101. i 102. UFEU-a, a posebno praktični učinak u njima utvrđenih zabrana, zahtijeva da svatko, bilo da je riječ o pojedincu, uključujući potrošače i poduzetnike, ili tijelu javne vlasti može pred nacionalnim sudovima zatražiti naknadu štete koja mu je prouzročena povredom tih odredbi. Neujednačenost procesnih pravila i nedovoljno korištenje prava na naknadu štete zajamčeno europskim pravom rezultiralo je potrebom donošenja Direktive 2014/104 EU Europskog parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za kršenje odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije (SL L 349/1, 5.12.2014., u daljnjem tekstu: Direktiva).

Direktiva uređuje pravila potrebna kako bi se osiguralo da svatko tko je pretrpio štetu prouzročenu povredom prava tržišnog natjecanja od strane poduzetnika ili udruženja poduzetnika može učinkovito ostvariti pravo na zahtijevanje potpune naknade te štete od tog poduzetnika ili udruženja i daje okvir za usvajanje pravila. Direktivom se utvrđuju pravila koordinacije provedbe pravila tržišnog natjecanja od strane tijela nadležnih za tržišno natjecanje i provedbe tih pravila u postupcima naknade štete pred nacionalnim sudovima. Države članice imale su obvezu predmetnu Direktivu prenijeti u svoja nacionalna zakonodavstva do 27. prosinca 2016. godine.

Budući da ZZTN uređuje javnu provedbu prava tržišnog natjecanja, a Direktiva se odnosi na privatnu provedbu i da je riječ o specifičnoj vrsti štete, primjenjivoj samo za štete nastale povredom propisa o zaštiti tržišnog natjecanja, u svrhu preuzimanja donesene Direktive u domaće zakonodavstvo, potrebno je usvojiti poseban zakon o postupcima naknade štete zbog povrede prava tržišnog natjecanja kojim se detaljno uređuju pitanja uređena Direktivom.

II. PITANJA KOJA SE RJEŠAVAJU OVIM ZAKONOM

Zakonom o postupcima naknada štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja kojim se Direktiva prenosi u nacionalno zakonodavstvo utvrđuje se pravo oštećenika na potpunu naknadu štete prouzročene povredom prava tržišnog natjecanja. Detaljno se uređuju pitanja otkrivanja dokaza u postupcima naknade štete pred nadležnim trgovačkim sudovima, zaštita povjerljivih informacija i otkrivanja dokaza koji se nalaze u spisu predmeta tijela nadležnog za tržišno natjecanje. Posebnom odredbom se određuje ograničenje korištenja i otkrivanja tih dokaza, prije svega, zaštita od otkrivanja izjava poduzetnika pokajnika, a predviđene su i novčane kazne zbog povrede pravila o otkrivanju dokaza. Nadalje, uređuje se i učinak odluka tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja o povredi prava tržišnog natjecanja usvojenih u nacionalnim postupcima naknade štete kada je pravomoćna odluka donesena u drugoj državi članici Europske unije. Ostalim odredbama obuhvaćena su pitanja zastare, zastoja postupka i solidarne odgovornosti poduzetnika koji su povrijedili pravo tržišnog natjecanja zajedničkim postupcima. Posebnim poglavljem uređeno je prenošenje prekomjernih cijena na izravne i neizravne kupce, obrana prenošenjem i postupci naknade štete oštećenika s različitih razina lanca opskrbe. Posljednja dva poglavlja zakona uređuju pitanje izračuna visine iznosa štete od strane nadležnih trgovačkih sudova, te sporazumno rješavanje sporova.

Ovaj Zakon kojim se Direktiva prenosi doprinijet će ujednačenim pravilima u postupcima naknade štete nastale povredama prava tržišnog natjecanja, a posljedično i povećanom korištenju ostvarivanja prava na naknadu štete u Republici Hrvatskoj i Europskoj uniji. Privatna provedba omogućuje drugu stranu učinkovite zaštite prava tržišnog natjecanja koja se u potpunosti

ostvaruje kombinacijom javne i privatne provedbe. Dosadašnje razlike među državama članicama u nacionalnim sustavima koji primjenjuju različita pravila u postupcima naknade štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja rezultirale su relativno malim brojem postupaka i ostvarenim zahtjevima za naknadu štete u Europskoj uniji. Kako bi se olakšalo da žrtve povreda europskog ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja dobiju punu naknadu štete zbog povrede koju su pretrpjeli potrebno je na razini Europske unije usvojiti ujednačena pravila.

Cilj donošenja Zakona u smislu Direktive jest povećati postizanje ravnoteže između javne i privatne provedbe prava tržišnog natjecanja i postizanje ujednačenosti materijalnih i procesnih pravila u ostvarivanju prava na naknadu štete zbog povrede prava tržišnog natjecanja. Kako bi se osigurali učinkoviti postupci privatne provedbe u okviru građanskog prava i učinkovita javna provedba od strane tijela nadležnih za tržišno natjecanje, oba alata moraju međusobno djelovati radi osiguranja maksimalne učinkovitosti pravila tržišnog natjecanja. Zakon ima za cilj osigurati da oštećenici kojima je šteta nastala povredom europskog ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja dobiju punu kompenzaciju povrede koju su pretrpjeli.

Nadalje, cilj Zakona je osigurati da svaka fizička ili pravna osoba koja je pretrpjela štetu prouzročenu povredom prava tržišnog natjecanja može zahtijevati i dobiti potpunu naknadu štete. Navedeni zakon doprinijet će učinkovitom tržišnom natjecanju jer će omogućiti da se u Republici Hrvatskoj potaknu postupci naknade štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja kojih za sada ima u neznatnom broju na trgovačkim sudovima. Time se postiže da javnopravnu provedbu zaštite tržišnog natjecanja (utvrđivanje povrede i sankcioniranje) slijedi privatnopravna provedba (naknade štete nastale tom povredom) čime se potiče učinkovita zaštita tržišnog natjecanja.

III. OBRAZLOŽENJE ODREDBI PREDLOŽENOG ZAKONA

Uz članak 1.

Odredbama ovoga članka propisuje se predmet i područje primjene Zakona.

Uz članak 2.

Ovim člankom utvrđuje se preuzimanje pravne stečevine Europske unije u pravni poredak Republike Hrvatske, Direktive 2014/104 EU Europskog Parlamenta i Vijeća od 26. studenoga 2014. o određenim pravilima kojima se uređuju postupci za naknadu štete prema nacionalnom pravu za povrede odredaba prava tržišnog natjecanja država članica i Europske unije (dalje u tekstu: Direktiva 2014/104).

Uz članak 3.

Odredbom ovoga članka uređuju se pojmovi koji se koriste u Zakonu.

Uz članak 4.

Ovim člankom uređuje se, ako drukčije nije uređeno ovim Zakonom, primjena drugih propisa, i to općeg propisa koji uređuje obvezne odnose i općeg propisa koji uređuje parnični postupak.

Uz članak 5.

Odredbama ovoga članka utvrđuje se pravo na potpunu naknadu štete prouzročene povredom prava tržišnog natjecanja koja obuhvaća potpunu naknadu imovinske štete, popravljane neimovinske štete, te zakonske zatezne kamate. Ujedno se utvrđuje oblik odgovornost za štetu koju štetnik prouzroči povredom prava tržišnog natjecanja i za koju odgovara bez obzira na krivnju. Direktiva 2014/104 ne određuje tip odgovornosti koju bi trebalo propisati već samo uzročnu vezu između povrede prava tržišnog natjecanja i štete. Direktiva 2014/104 navodi kako svaki dodatni uvjet za traženje naknade štete zbog povrede prava tržišnog natjecanja, kao što je primjerice, uvjet krivnje, mora biti u skladnosti s uspostavljenom sudskom praksom Sudova Europske unije i načelima učinkovitosti i jednakovrijednosti. Uzimajući navedeno u obzir kao i činjenicu da su povreda i odgovornost za povredu već utvrđeni odlukom tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja (ili suda) prihvaćen je koncept objektivne odgovornosti. U svezi s tim u ovom članku uređuje se i oboriva predmnijeva da povrede prava tržišnog natjecanja počinjene u obliku kartela uvijek uzrokuju štetu. Navedena predmnijeva proizlazi iz teksta Direktive 2014/104 i omogućava utvrđivanje uzročne veze između povrede i nastanka štete. Naime, kako bi se prevladale teškoće pri utvrđivanju visine iznosa štete u predmetima iz prava tržišnog natjecanja te osigurala učinkovitost zahtjeva za naknadu štete, primjereno je presumirati da povrede u obliku kartela uzrokuju štetu, posebno utjecanjem na cijenu. Ovisno o činjenicama predmeta, karteli izazivaju povećanje cijena ili sprječavaju snižavanje cijena do kojeg bi došlo da nije bilo kartela. Ta presumpcija ne bi trebala obuhvaćati konkretan iznos štete. Štetnicima treba ostati mogućnost oboriti tu presumpciju. Primjereno je ograničiti tu oborivu presumpciju na kartele, s obzirom na njihovu tajnovitost, koja povećava asimetriju informacija i oštećenima otežava pribavljanje dokaza potrebnih za dokazivanje štete.

Uz članak 6.

Odredbama ovoga članka uređuje se pitanje otkrivanja dokaza u postupcima naknada štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja pred nadležnim sudovima, sadržaj prijedloga za otkrivanje dokaza, postupanje kada se dokazi nalaze kod druge strane ili treće osobe, okolnosti pod kojima se dokazi mogu uskratiti, činjenice koje sud uzima u obzir pri odlučivanju o prijedlogu za otkrivanjem dokaza, te pravo na naknadu troškova vezanih uz izvođenje dokaza. Direktiva 2014/104 posebno detaljno uređuje otkrivanje dokaza u postupcima naknade štete zbog povreda prava tržišnog natjecanja. S obzirom na to da sporove u području prava tržišnog natjecanja karakterizira asimetrija informacija, potrebno je osigurati da tužitelji imaju pravo ishoditi otkrivanje dokaza relevantnih za njihov zahtjev, a da oni pritom ne trebaju navoditi pojedinačne elemente dokaza. Kako bi se osigurala ravnopravnost stranaka, ta bi sredstva također trebala biti dostupna tuženicima u postupcima naknade štete, tako da oni od tih tužitelja mogu zatražiti otkrivanje dokaza. U smislu Direktive 2014/104 sud je ovlašten zatražiti i određenu skupinu dokaza (kategorije dokaza), kao što su podnesci, elektronička pošta i sl.

Uz članak 7.

Ovim člankom uređuje se zaštita povjerljivih informacija i mogućnost suda da naloži otkrivanje dokaza koji sadrže povjerljive informacije kada su one relevantne za postupak naknade štete, isključenje javnosti iz postupka u kojem se otkrivaju povjerljive informacije, te način dostave odluka koje sadržavaju povjerljive informacije.

Uz članak 8.

Odredbama ovoga članka uređuje se otkrivanje dokaza iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja, sadržaj zahtjeva za otkrivanjem dokaza, kategorije dokaza koje se mogu otkrivati tek nakon što je okončan postupak pred tijelom nadležnim za zaštitu tržišnog natjecanja, te se navode kategorije dokaza koji se ne mogu otkrivati u postupcima naknada šteta pred nadležnim trgovačkim sudovima. Direktivom 2014/104 se posebno uređuje zaštita dokaza iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja za vrijeme trajanja postupka kako otkrivanje dokaza ne bi neopravdano ometalo tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja u učinkovitoj provedbi prava tržišnog natjecanja. Nije potrebno da se svaki dokument otkrije tužitelju samo zbog toga što tužitelj namjerava pokrenuti postupak naknade štete. Naime, malo je vjerojatno da će se postupak naknade štete zasnivati na svim dokazima u spisu predmeta koji se odnose na postupanje protivno tržišnom natjecanju. Stoga je neophodno primijeniti načelo proporcionalnosti i izbjeći preširoko potraživanje dokaza koji možda neće biti relevantni u postupku. Zbog toga se ovim člankom utvrđuje što sve treba sadržavati prijedlog stranke za otkrivanjem dokaza. Posebno se navode dokazi iz spisa predmeta koji se mogu otkrivati tek nakon što je tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja okončalo postupak, a koji se odnose na razni podnesci ili pismena koja je tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja zaprimalo od stranaka ili pripremla tijekom vođenja postupka utvrđivanja povrede prava tržišnog natjecanja.

Uz članak 9.

Ovaj članak uređuje izuzetak od otkrivanja dokaza iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja i sukladno odredbama Direktive 2014/104 utvrđuje izjave pokajnika i prijedloge za nagodbu s tijelima nadležnim za zaštitu tržišnog natjecanja kao kategorije dokaza koji su trajno izuzeti od otkrivanja. Direktiva 2014/104 posebnu pažnju posvećuje zaštiti ove vrste dokaza. Pokajnički programi i postupci nagodbe s tijelima nadležnim za zaštitu tržišnog natjecanja važni su alati za javnu provedbu prava tržišnog natjecanja jer doprinose otkrivanju i učinkovitom progonu najtežih povreda prava tržišnog natjecanja, te izricanju sankcija za takve povrede. Ako bi postojala mogućnost otkrivanja samooptužujućih izjava, poput izjava poduzetnika pokajnika i prijedloga za nagodbu sklopljenih s tijelima nadležnima za zaštitu tržišnog natjecanja, to bi poduzetnike moglo odvraćati od suradnje u okviru pokajničkih programa i nagodbe s tim tijelima. Kako bi se osigurala stalna spremnost poduzetnika da dobrovoljno pristupaju tijelima nadležnima za tržišno natjecanje s izjavama poduzetnika pokajnika odnosno s prijedlozima za nagodbu, takvi dokumenti trebaju se izuzeti od otkrivanja dokaza. Istovremeno valja osigurati da to izuzeće neopravdano ne ometa prava oštećenih strana na naknadu štete pa se rečeno ograničava samo na dobrovoljne i samooptužujuće izjave poduzetnika pokajnika i prijedloge za nagodbu. Ipak sud može primjenom ovoga članka na zahtjev tužitelja izvršiti uvid u dokaze za koje tuženik ili treća osoba tvrde da predstavljaju trajno izuzete dokaze kako bi sud utvrdio radi li se o takvim dokazima. Pritom sud može zatražiti očitovanje od tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja kao i od osobe koja je taj dokaz izradila. Budući da Direktiva 2014/104 ne predviđa ograničenje otkrivanja izjave pokajnika koje on dobrovoljno otkrije sudu ili trećoj osobi, ovim člankom se utvrđuje da se navedeni dokazi ne mogu koristiti, osim ako stranka dokaže da nisu pribavljeni iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja nego na drugi način. Ovim člankom se također utvrđuju i kategorije osoba koje mogu koristiti dokaze koje je fizička ili pravna osoba pribavila isključivo uvidom u spis predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja. U skladu s pravom tržišnog natjecanja Europske unije izuzeti su od otkrivanja interni dokumenti tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja i prepiska između tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja.

Uz članak 10.

Ovaj članak propisuje novčane kazne koje sud može izreći strankama, trećim osobama, njihovim odgovornim osobama i punomoćnicima ako ne ispune ili odbiju ispuniti nalog suda kojim se štite povjerljive informacije i ako povrijede ograničenja uporabe dokaza propisana ovim Zakonom.

Uz članak 11.

Odredbama ovoga članka uređuje se pravni učinak pravomoćnih odluka tijela nadležnih za zaštitu tržišnog natjecanja u postupcima naknade štete pred nadležnim sudovima. Povreda prava tržišnog natjecanja koja obuhvaća povredu nacionalnog prava tržišnog natjecanja i povredu članka 101. i/ili 102. UFEU-a koja je utvrđena pravomoćnom odlukom Agencije ili odlukom Visokog upravnog suda Republike Hrvatske donesenom u upravnom sporu protiv rješenja Agencije smatra se nepobitno dokazanom za potrebe postupka naknade štete pokrenutog pred nadležnim sudom. Kada je odlukom utvrđeno da je došlo do povrede određaba nacionalnog prava tržišnog natjecanja u slučajevima kada se pravo tržišnog natjecanja Europske unije i nacionalno pravo tržišnog natjecanja primjenjuju u istom predmetu i usporedno, za tu bi se povredu prema Direktivi 2014/104 i pravu tržišnog natjecanja Europske unije trebalo smatrati da je nepobitno dokazana. Ovim člankom se utvrđuje da se povreda članka 101. i/ili 102. UFEU-a utvrđena pravomoćnom odlukom tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja druge države članice Europske unije ili suda druge države članice Europske unije smatra dokazanom u postupku naknade štete, osim ako se ne dokaže suprotno. Sukladno odredbama Direktive 2014/104 u odnosu na postupak naknade štete koji se pokreće u državi članici koja nije država članica nacionalnog tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja ili žalbenog suda koji je utvrdio povredu članka 101. ili 102. UFEU-a na koje se postupak odnosi, to utvrđenje iz pravomoćne odluke nacionalnog tijela nadležnog za tržišno natjecanje treba biti iznijeto pred nadležnim sudom najmanje kao dokaz na prvi pogled (*prima facie*) da je došlo do povrede prava tržišnog natjecanja.

Uz članak 12.

U skladu s člankom 10. stavcima 2. i 3. Direktive 2014/104 ovim člankom uređuje se zastara tražbine naknade štete koja zastarijeva u roku pet godina od dana prestanka povrede i od dana kada je oštećenik saznao ili je mogao saznati za povredu. Dakle, članak 10. stavak 2. Direktive za početak tijeka roka zastare zahtijeva kumulativno ispunjenje objektivne okolnosti (prestanak povrede) i subjektivnih okolnosti (saznanja oštećenika za povredu prava tržišnog natjecanja, štetu i štetnika). Vezano za stavak 4. članka 12. Konačnog prijedloga zakona, on propisuje apsolutnu zastaru (koja je propisana sukladno mogućnosti predviđenoj uvodnom izjavom 36. Direktive) i taj se rok veže za objektivnu okolnost kako bi se, upravo zbog kumulativno propisanih uvjeta za početak tijeka zastare, odredio krajnji zastarni rok. Ujedno je spomenuti rok od pet godina od dana počinjenja povrede predviđen je i odredbom o zastari iz ZZTN-a, te se istekom toga roka ne može više pokrenuti postupak utvrđivanja povrede prava tržišnog natjecanja. Također, sukladno Direktivi 2014/104, u ovom članku propisan je prekid zastare u slučaju kada tijelo nadležno za zaštitu tržišnog natjecanja pokrene postupak utvrđivanja povrede prava tržišnog natjecanja na koje se odnosi postupak naknade štete. Zastara počinje ponovno teći od dana pravomoćnosti odluke kojom je utvrđena povreda ili od dana na koji je postupak na drugi način pravomoćno okončan. Ovaj članak određuje i maksimalan rok zastare za tražbinu naknade štete koji iznosi petnaest godina od prestanka povrede prava tržišnog natjecanja, a kako je naprijed i navedeno.

Uz članak 13.

Ovim člankom propisuje se zastoj postupka u slučaju pokušaja sporazumnog rješavanja spora i odnosi se samo na one stranke koje su zajedno uključene u sporazumno rješavanje spora. Postupak se nastavlja prijedlogom stranke ili protekom roka od dvije godine.

Uz članak 14.

Odredbе ovoga članka uređuju solidarnu odgovornost više štetnika koji su povredu prava tržišnog natjecanja počinili zajedničkim djelovanjem i način utvrđivanja njihovih međusobnih udjela u šteti. Svaki od više štetnika treba imati pravo dobiti udjel od ostalih štetnika ako je on platio iznos naknade veći od svojeg udjela. Taj udjel određuje se prema okolnostima svakog pojedinog slučaja i primjenom relevantnih kriterija, kao što su tržišni udjeli i prihodi ostvareni na mjerodavnom tržištu, uloga u kartelu ili drugoj povredi. Ovim člankom predviđaju se također dvije iznimke, jedna za korisnika oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere koji je odgovoran samo njegovim izravnim i neizravnim kupcima i dobavljačima, a drugim oštećenicima samo kada se potpuna naknada štete ne može ostvariti od drugih štetnika. Ovu iznimku određuje Direktiva 2014/104 polazeći od činjenice da poduzetnici koji surađuju s tijelima nadležnima za zaštitu tržišnog natjecanja u okviru pokajničkih programa imaju ključnu ulogu u otkrivanju povreda prava tržišnog natjecanja u obliku kartela i njihovu okončanju. Stoga je primjereno predvidjeti da poduzetnici, koji su dobili oslobođenje od plaćanja upravno-kaznene mjere od strane tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja u okviru pokajničkog programa budu zaštićeni od neprimjerene izloženosti zahtjevima za naknadu štete. Naime, odluka tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja o utvrđenju povrede može za korisnika oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere postati pravomoćna prije nego što postane pravomoćna za druge poduzetnike koji nisu dobili oslobođenje, čime se korisnika oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere više izlaže kao tuženika u sporovima naknade štete. Iz tog razloga prikladno je izuzeti korisnika oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere od solidarne odgovornosti za cjelokupnu štetu i propisati da svaki udjel koji mora dati u odnosu na ostale štetnike ne prelazi ukupnu štetu prouzročenu njegovim izravnim ili neizravnim kupcima ili, u slučaju kartela kupaca, njegovim izravnim ili neizravnim dobavljačima. Korisnik oslobođenja od plaćanja upravno-kaznene mjere ostaje u potpunosti odgovoran oštećenicima koji nisu njegovi izravni ili neizravni kupci ili dobavljači samo kada oni ne mogu dobiti potpunu naknadu štete od ostalih štetnika.

Druga iznimka predviđena ovim člankom primjenjuje se na štetnika koji je kao mali ili srednji poduzetnik odgovoran samo svojim izravnim i neizravnim kupcima i/ili dobavljačima ako njegov tržišni udjel na mjerodavnom tržištu iznosi manje od 5 posto za vrijeme trajanja povrede prava tržišnog natjecanja i ako bi primjena uobičajenih pravila solidarne odgovornosti nepovratno ugrozila njegovu gospodarsku održivost i prouzročila gubitak ukupne vrijednosti njegove imovine. Ujedno se propisuje da se ova iznimka za malog ili srednjeg poduzetnika neće primijeniti kada je mali ili srednji poduzetnik aktivno sudjelovao u povredi prava tržišnog natjecanja kao inicijator ili je poticao druge poduzetnike da u sudjeluju u povredi i kada je pravomoćnom odlukom tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja prethodno utvrđeno da je taj mali ili srednji poduzetnik povrijedio pravo tržišnog natjecanja.

Uz članak 15.

Ovaj članak uređuje obranu štetnika prenošenjem prekomjerne cijene dalje niz lanac opskrbe čime se umanjuje iznos štete koju je pretrpio. Ovom odredbom omogućuje se štetniku da se pozove na prenošenje stvarnog gubitka kao obranu od zahtjeva za naknadu štete. Članak predviđa da je teret dokazivanja na štetniku koji u mjeri u kojoj se poziva na obranu prenošenjem gubitka mora dokazati postojanje i opseg prenošenja prekomjerne cijene. Šteta u obliku stvarnog gubitka može proizići iz razlike u cijeni između onog što je u stvarnosti plaćeno i onog što bi bilo plaćeno da nije bilo povrede. Kada oštećena strana smanji svoj stvarni gubitak njegovim prenošenjem, u cijelosti ili djelomično, na svoje kupce, gubitak koji je prenesen više ne predstavlja štetu zbog koje bi stranci koja ga je prenijela trebalo nadoknaditi štetu. Slijedom toga, Direktivom 21014/104 se predviđa mogućnost štetniku da se pozove na prenošenje stvarnog gubitka kao obranu od zahtjeva za naknadu štete. Pritom štetnik u mjeri u kojoj se poziva na obranu prenošenjem gubitka, mora dokazati postojanje i opseg prenošenja prekomjerne cijene. Ovim se člankom određuje kada se smatra da je oštećenik koji je neizravni kupac dokazao da mu je šteta nastala prenošenjem prekomjerne cijene. Potrošači ili poduzetnici, na koje je tako prenesen stvarni gubitak, pretrpjeli su štetu koju je uzrokovala povreda prava tržišnog natjecanja Europske unije ili nacionalnog prava tržišnog natjecanja. Iako bi takvu štetu trebao nadoknaditi štetnik, potrošačima ili poduzetnicima koji nisu obavili izravnu kupnju od štetnika može biti osobito teško dokazati opseg te štete. Stoga je primjereno predvidjeti da se, u slučaju kada postojanje zahtjeva za naknadu štete ili iznos naknade štete koji se treba dodijeliti ovisi o tome je li ili u kojoj je mjeri prekomjerna cijena koju je platio izravni kupac štetnika prenesena na neizravnog kupca, smatra da je potonji dokazao da je previsoka cijena koju je platio taj izravni kupac prenesena na njegovu razinu u slučaju kada može dostaviti dokaz o postojanju takvog prenošenja. Ta se oboriva presumpcija primjenjuje osim ako štetnik može dokazati da stvarni gubitak nije ili nije u cijelosti prenesen neizravnom kupcu. U slučaju kada postojanje zahtjeva za naknadu štete ili iznos naknade štete koji se treba dodijeliti ovisi o tome je li ili u kojoj je mjeri prekomjerna cijena koju je platio izravni kupac štetnika prenesena na neizravnog kupca, smatra se da je neizravni kupac dokazao da je prekomjerna cijena koju je platio taj izravni kupac prenesena na njegovu razinu u slučaju kada dokaže da je štetnik počinio povredu prava tržišnog natjecanja i da je upravo ta povreda dovela do prekomjerne cijene za izravnog kupca štetnika. Ujedno se ovim člankom daje mogućnost i štetniku da dokazuje da oštećenik neizravnom kupcu nije nastala šteta i određuje koje okolnosti pri odlučivanju o dokazima sud može uzeti u obzir.

Uz članak 16.

Ovim se člankom uređuju postupci naknade štete oštećenika s različitih razina lanca opskrbe i propisuje da ovi postupci ne mogu dovesti do višestruke odgovornosti ili nepostojanja odgovornosti štetnika. Nadležni sud treba imati ovlast procijeniti koji su udio bilo koje prekomjerne cijene pretrpjeli izravni odnosno neizravni kupci u sporovima koji se pred njim vode. U tom kontekstu, sud treba uzeti u obzir sve povezane postupke i proizišle presude, posebno ako utvrde da je prenošenje prekomjerne cijene dokazano. Pritom se ovim člankom utvrđuje da naknada za običnu štetu na bilo kojoj razini lanca opskrbe ne smije premašiti štetu od prekomjerne cijene koja je pretrpljena na toj razini, a ova pravila vrijede podjednako kada se povreda prava tržišnog natjecanja odnosi na kupce ili dobavljače štetnika.

Uz članak 17.

Ovim člankom se propisuje određivanje visine iznosa štete od nadležnih sudova prema slobodnoj ocjeni kada se na temelju raspoloživih dokaza visina iznosa pretrpljene štete ne može utvrditi ili

bi se mogla utvrditi samo s nerazmjernim teškoćama. Oštećenik koji je dokazao da je pretrpio štetu koja je posljedica povrede prava tržišnog natjecanja treba dokazati još i opseg štete kako bi dobio naknadu štete. Direktiva 2014/104 ne daje precizne upute za izračun visine naknade štete, već samo navodi da nacionalni sudovi trebaju odrediti koje zahtjeve mora ispuniti tužitelj kod dokazivanja iznosa pretrpljene štete, metode koje se mogu upotrebljavati u utvrđivanju visine iznosa štete te posljedice u slučaju da se ti zahtjevi ne mogu potpuno zadovoljiti. Pritom zahtjevi nacionalnog prava u pogledu utvrđivanja visine štete u predmetima iz prava tržišnog natjecanja ne bi smjeli biti nepovoljniji od onih kojima se uređuju slični domaći postupci (načelo jednakovrijednosti), niti bi trebali praktički onemogućiti ili pretjerano otežati ostvarivanje prava na naknadu štete zajamčenog pravom Europske unije (načelo učinkovitosti). Trebalo bi uzeti u obzir sve asimetrije informacija između strana i činjenicu da utvrđivanje visine iznosa štete znači procjenu toga kako bi se razvilo mjerodavno tržište da nije bilo povrede. Ta procjena podrazumijeva usporedbu sa situacijom koja je po definiciji hipotetska te se stoga nikad ne može izvršiti potpuno točno. Stoga je primjereno osigurati da nadležni sudovi imaju ovlast za procjenjivanje iznosa štete prouzročene povredom prava tržišnog natjecanja uz pomoć nalaza ovlaštenih sudskih vještaka po potrebi. Ovaj članak također predviđa da sudovi pri određivanju visine iznosa štete mogu zatražiti stručnu pomoć tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja.

Uz članak 18.

Odredbe ovoga članka uređuju sporazumno rješavanje sporova kada oštećenik postigne nagodbu s jednim ili više štetnika. U tom slučaju se ukupni iznos štete za koju se traži naknada umanjuje za iznos udjela štete koji su ti štetnici prouzročili, a preostali dio potraživanja oštećenika koji je dogovorio nagodbu ostvaruje se samo od drugih štetnika koji ne sudjeluju u nagodbi. Kako bi se potaknule sporazumne nagodbe, štetnik koji plaća naknadu štete u okviru sporazumnog rješavanja spora ne bi trebao biti stavljen u lošiji položaj u odnosu na ostale štetnike od onog u kojem bi bio da nema sporazumne nagodbe. Štetnik koji sudjeluje u nagodbi ne bi trebao plaćati kompenzaciju drugim štetnicima koji ne sudjeluju u nagodbi kada potonji isplate naknadu oštećeniku s kojim se prvi štetnik prethodno bio nagodio. Stoga ovaj članak utvrđuje da se zahtjev oštećenika treba umanjiti za udio štete koji je prouzročio štetnik koji sudjeluje u nagodbi. Taj se relativni udio uređuje u skladu s pravilima prema kojima se inače određuju iznosi kompenzacije između više štetnika. Međutim, radi osiguranja prava na potpunu naknadu štete, ovaj članak propisuje da štetnici koji sudjeluju u nagodbi ipak moraju platiti naknadu štete kada štetnici koji ne sudjeluju u nagodbi ne mogu platiti pa je to jedina mogućnost da oštećenik koji sudjeluje u nagodbi dobije naknadu štete za preostali zahtjev. Članak određuje i da će sud pri utvrđivanju iznosa čiju naknadu štetnik ima pravo tražiti od drugih štetnika uzeti u obzir sve iznose naknade štete koju su ti štetnici isplatili temeljem nagodbi.

Uz članak 19.

Ovaj članak utvrđuje da će se odredbe članka 6. koje uređuju otkrivanje dokaza, članka 7. koje uređuju zaštitu povjerljivih informacija, članka 8. koje uređuju dokaze iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja, članka 9. koje uređuju izuzetke od otkrivanja dokaza iz spisa predmeta tijela nadležnog za zaštitu tržišnog natjecanja, članka 10. koje uređuju novčane kazne, članka 13. koje uređuju zastoje postupka, članka 15. koje uređuju obranu prenošenjem i neizravne kupce, članka 16. stavka 3. koje uređuju postupke naknade štete oštećenika s različitih razina lanca opskrbe, te članka 17. koje uređuju određivanje visine iznosa štete ovoga Zakona primjenjivati na postupke naknade štete koji su pokrenuti nakon 26. prosinca 2014. (datum stupanja na snagu Direktive).

Smisao odredbe ovoga članka jest da će se iznimno od općeg ustavnog načela zabrane retroaktivnosti za materijalne odredbe za štete prouzročene povredama tržišnog natjecanja počinjenima prije stupanja na snagu ovoga Zakona primjenjivati navedene procesne odredbe ovoga Zakona ako je postupak pokrenut nakon 26. prosinca 2014. (vezuje se uz dan stupanja na snagu Direktive). Opisana odredba članka 19. u skladu je s člankom 22. Direktive 2014/104.

Uz članak 20.

Ovaj članak propisuje stupanje na snagu ovoga Zakona.

IV. OCJENA POTREBNIH SREDSTAVA ZA PROVOĐENJE ZAKONA

Za provedbu ovoga Zakona nije potrebno osigurati sredstva u državnom proračunu Republike Hrvatske, niti u proračunima jedinica lokalne i područne (regionalne) samouprave.

V. RAZLIKE IZMEĐU RJEŠENJA KOJA SE PREDLAŽU KONAČNIM PRIJEDLOGOM ZAKONA U ODNOSU NA RJEŠENJA IZ PRIJEDLOGA ZAKONA, TE RAZLOZI ZBOG KOJIH SU TE RAZLIKE NASTALE

U odnosu na tekst Prijedloga zakona koji je bio u prvom čitanju u Hrvatskome saboru, u Konačnom prijedlogu zakona nastale su određene razlike kao posljedica uvažavanja prijedloga Odbora za zakonodavstvo.

Uvažavajući prijedlog Odbora za zakonodavstvo, u članku 15. stavku 5. Konačnog prijedloga zakona brisan je suvišan i nepravilan izraz „prethodnih stavaka“ te je naziv iznad članka 19. Konačnog prijedloga zakona usklađen sa njegovim sadržajem, s obzirom da se radi o povratnom djelovanju pojedinih odredbi zakona, a u skladu s Jedinstvenim metodološko-nomotehničkim pravilima za izradu akata koje donosi Hrvatski sabor („Narodne novine“ br. 74/15).

VI. PRIJEDLOZI I MIŠLJENJA KOJI SU DANI NA PRIJEDLOG ZAKONA, A KOJE PREDLAGATELJ NIJE PRIHVATIO TE RAZLOZI NEPRIHVAĆANJA

Tijekom prvog čitanja Prijedloga zakona u Hrvatskome Saboru, nisu iznijeti prijedlozi za koje bi postojali razlozi da ih se ne prihvati.